

§ 177 2021/347 2021.4025

Remissvar över betänkandet Läromedelsutredningen - böckers betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70)

Barn- och utbildningsnämndens beslut

Barn- och utbildningsnämnden, Vimmerby kommun, överlämnar remissvar över betänkandet Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70) till Utbildningsdepartementet.

Sammanfattning

Vimmerby kommun erbjuds möjligheten att lämna synpunkter över betänkandet Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70). Remissvar ska vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast den 23 december 2021.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 28 november 2019 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att säkra tillgången till ändamålsenliga läromedel av hög kvalitet för alla elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan (dir. 2019:91). Utredaren ska också föreslå hur statens roll bör se ut när det gäller läromedel i svensk skola.

Utredningen föreslår bland annat att:

- Elevers rätt till läromedel ska skrivas in i skollagen och att begreppet läromedel ska definieras.
- En ny bestämmelse införs i läroplanerna som klargör rektors ansvar för att ge lärare goda förutsättningar när det kommer till valet av läromedel.
- En läromedelsnämnd med ett brett uppdrag ska inrättas vid Skolverket. Nämnden ska verka för att alla elever får tillgång till läromedel av god kvalitet och att lärare

Barn- och utbildningsnämnden

använder läromedel för att stärka elevernas kunskapsutveckling.
Läromedelsnämnden ska också ta fram kvalitetskriterier för läromedel.

- Ett statligt produktionsstöd ska fördelas inom områden där Läromedelsnämnden konstaterat att det råder brist, exempelvis inom modersmål, nationella minoritetsspråk och yrkesämnen.
- Specialpedagogiska skolmyndigheten ska ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att främja innovation av läromedel för elever med funktionsnedsättningar.
- Elever inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska få tillgång till läromedel utan kostnad.

Barn- och utbildningsnämndens yttrande

Kvalitetssäkring:

- Vimmerby kommun är positiva till att det undersöks vidare kring läromedel och dess betydelse för undervisningen eftersom läromedel används i stor utsträckning i skolan. Det är viktigt med en definition av vad ett läromedel är, samt att även digitala verk definieras som läromedel.
- Dock ställer kommunen sig frågande till varför den tryckta läroboken särskilt skall omnämnas i skollagen. Det bör vara tillräckligt med definitionen av läromedel där både tryckta och digitala läromedel ingår.
- Vimmerby kommun instämmer i det att läromedel behöver kvalitetssäkras. Att det behöver forskas mer kring läromedel anser kommunen är bra och nödvändigt. Läromedel är ett viktigt stöd för lärare, särskilt för nytexaminerade och obehöriga. Som rektor är det tryggt att veta att det finns kvalitetssäkrade läromedel som kan användas av obehöriga lärare och nytexaminerade.
- Utredningen föreslår att en statlig nämnd (läromedelsnämnd) inrättas vid skolverket med ett ansvar att bland annat tillföra skolverket sakkunskaper om läromedel, bevaka och samla information om läromedel samt att ta fram kvalitetskriterier för läromedel. Kriterierna skall bland annat klargöra vilka granskningsprocesser läromedel skall underställas före publicering. Enligt förslaget skall dessa kvalitetskriterier fastställas i form av myndighetsföreskrifter, och ger därmed Skolinspektionen möjlighet att i sin tillsyn beakta när skolor inte tillgodoser elevernas tillgång till kvalitativa läromedel och vid behov besluta om åtgärder därav.

Barn- och utbildningsnämnden

Vimmerby kommun anser att det finns positiva inslag i detta förslag med inrättande av en statlig läromedelsnämnd – exempelvis att verka för bättre information om utbud och priser samt att öka kunskapen om läromedels betydelse. Men det finns även risker med införandet av myndighetsföreskrifter med kvalitetskriterier, som Skolinspektionen utgår ifrån vid inspektioner. Är syftet att det ska skapas en förteckning över ”godkänd” litteratur, som sedan Skolinspektionen skall kontrollera via tillsyn att den följs av skolorna? Är det effektivt med en läromedelsnämnd? Finns stor risk att, med tanke på utbudet, det blir en flaskhals.

Vimmerby instämmer dock i att en gemensam *stödstruktur* för hur Sveriges lärare eller kommunens lärare kan välja ut läromedel är viktig. Läromedelsval behöver vara en del av det systematiska kvalitetsarbetet. En ämnesgrupp på skolan behöver se över läromedlet, analysera innehåll och inventera befintliga läromedel.

Ekonomiska förutsättningar och påverkan:

Utredningen för fram ett antal föreslagna åtgärder som är kostnadsdrivande för kommunerna. Några exempel på sådana åtgärder är:

- *Läromedel ska kunna lånas hem av elever.*

Det är viktigt med en likvärdighet i detta. Alla elever ska ha samma förutsättningar. Utlåning av läromedel kräver en organisation som kanske inte alla skolor har möjlighet att organisera. Ekonomiska förutsättningar behöver finnas för kommunerna för att kunna tillhandahålla läromedel för alla elever. Ekonomiskt riktat stöd är en förutsättning för att kommunerna ska klara av ett eventuellt lagkrav.

- *Elever inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska få tillgång till läromedel utan kostnad.*

Kommunen anser att det är positivt med kostnadsfria läromedel på grundvux. Då ämnen som svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska är uppdelade i delkurser kan det bli en stor kostnad för eleven som snabbt går vidare mellan delkurser. Läromedlen för grundvux är dyra.

Ovanstående förslag till åtgärder är sådana som kommer att öka kommunens kostnader. Utredningen föreslår att dessa kostnader skall täckas av statsbidrag. Detta är något som Vimmerby kommun anser är centralt. Utredningen föreslår i första hand att detta skall ske genom utökade statsbidrag för avsett ändamål. Men sedan föreslår utredningen, om finansieringen skall täckas inom befintlig ram, att finansieringen av utredningens föreslagna åtgärder skall ske genom att överföra medel från statsbidraget lovskola till

Barn- och utbildningsnämnden

läromedel. Skälet till detta är att man ser att det finns ett outnyttjat utrymme inom det statsbidraget.

Vimmerby kommun anser att behovet av att använda statsbidrag för lovskola finns, men sedan lovskola blev obligatoriskt att erbjuda elever i åk 8 och 9 som eventuellt inte kommer klara målen, blev det svårare att söka bidrag. Enligt nuvarande reglemente saknar kommunen möjlighet att söka statsbidrag för lovskola för dessa elevgrupper – dock finns kravet att sådan skall anordnas. Det är med största sannolikhet detta som har resulterat i överskottet på det statsbidraget. En stor kostnad har hamnat på kommunerna/skolorna för lovskola för åk 8 och 9. Förändra istället reglementet för statsbidraget lovskola till att även inkludera elever i åk 8 och 9.

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden, Vimmerby kommun, överlämnar remissvar över betänkandet Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70) till Utbildningsdepartementet.

Beslutsunderlag

Barn- och utbildningsförvaltningens tjänsteskrivelse, 2021-11-29, id 2021.3864
Utbildningsdepartementets remiss Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70), 2021-09-23, id 2021.2833
Betänkandet: Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Beslutet skickas till

Utbildningsdepartementet
Kommunstyrelsen